

2011/2012 Erasmus adminisztratív személyzeti mobilitás

Seres Andrea pályázati főmunkatárs
(Pályázatok és Nemzetközi Kapcsolatok Irodája)
szakmai beszámolója

Az Erasmus mobilitási program támogatásával 2012.06.18–20. között részt vettem a németországi Freie Universität Berlin (FUB) által szervezett *Csereprogramok mint a felsőoktatás nemzetköziesítésének alapvető elemei* című nemzetközi szakmai programon.

Az első munkanap elején a programon részt vevő nemzetközi vendégeket a FUB vezetősége nevében a nemzetközi ügyekért felelős elnökhelyettes, prof. dr. Werner Väth, majd a központi nemzetközi iroda nevében Elske Löschorrn, a nemzetközi ügyekért felelős dékán üdvözölte. A két köszöntőben elhangzott, hogy a FUB az első ilyen jellegű szakmai rendezvényét tartja, ezért nagy örömmel fogadták a körülbelül 40 jelentkező érdeklődését, majd részvételét. Kiemelték, hogy a program során a résztvevőktől hallott szakmai tapasztalatok igen fontosak a FUB számára a csereprogramokhoz kapcsolódó más európai gyakorlatok megismerése céljából.

A köszöntő, majd a központi nemzetközi iroda munkatársainak bemutatása után a nemzetközi vendégek mutatkoztak be röviden a következő intézmények képviselőit: Universitat Rovira i Virgili Tarragona, University of Limerick, Université Paris Diderot, Universitet i Bergen, Università degli Studi di Verona, Universidad de Murcia, University of London, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Selcuk Universitesi, Universitet i Oslo, Uniwersytet Łódzki, Handelshojskolen i Kobenhavn, Swansea University, Université Catholique de Lille, Universita Karlova v Praze és Universitat de Barcelona. Az első és a további munkanapok főbb témáit, tanulságait az alábbi összefoglaló mutatja be.

Elsőként a FUB történetének rövid bemutatását hallhattuk. Az intézményt 1948-ban diákok és tanárok közösen hozták létre abból a célból, hogy egy olyan felsőoktatási intézmény jöjjön létre, amelynek képzése elkülönül a szovjet politika által befolyásolt Humboldt Egyetem képzésétől. Infrastrukturális háttere nemzetközi, főképp amerikai pénzügyi adományok segítségével jött létre, és az évek folyamán az FUB Németország egyik vezető állami kutatóegyetemévé nőtte ki magát. Ugyanakkor a képzési kínálatának kialakításában szorosan együttműködik a Humboldt Egyetemmel és más berlini egyetemekkel. Európai Unió támogatással a FUB karai és a központi egységei kiemelkedő modernizációs és infrastrukturális fejlesztéseket valósítottak meg.

A FUB nemzetköziesítését és a kapcsolódó csereprogramokat előadássorozatok mutatták be, az előadásokat az egyes tevékenységekért (intézményi stratégia, egyetemközi szerződések cseréi, Erasmus, Erasmus Mundus, TEMPUS) felelős munkatársak (Matthias Kuder, Günter Schepker, Gesa Heym-Halayqa, Stefanie Böhrer, Thomas Schad) tartották. Megtudtuk, hogy a FUB a nemzetköziesítés terén mindig is a vezető intézmények között volt, és a nemzetközi hallgatók vonzása jelenleg is alapvető célkitűzés. A harmadik országokkal való együttműködés fejlesztése anyagi szempontból is kiemelkedő stratégiai szempont. Az egyes tevékenységi területek fejlesztésének stratégiáját is összehangolják (kutatásfejlesztés), kiemelt célkitűzés az interdiszciplináris szemlélet erősítése is, továbbá általában az Európán kívüli országokkal való kapcsolat erősítése. A nemzetközi kapcsolatok szervezésért felelős központi iroda fontos szerepet játszik az egyetemi stratégia kialakításában, így például a nemzetközi doktori képzések kínálatának bővítésében, népszerűsítésében is.

Az egyik előadás „A nemzetközi, interkulturális és globális dimenziók integrálási folyamata a felsőoktatásban” címmel hangzott el. A FUB szerint a felsőoktatási intézmények stratégiájának alakítása során hasznos, ha a döntéshozók felteszik maguknak azt a kérdést, hogy lokális és intézményi szinteken milyen célok eléréséhez kívánnak a fenti dimenziókkal foglalkozni. A FUB válasza a kérdésre, hogy abból a célból, hogy támogassák a kutatást és az oktatást a hallgatói szolgáltatások és lehetőségek fejlesztése érdekében. A FUB a következő főbb irányvonalakat határozta meg:

= a minőségi standardok fenntartása;

= fenntartható partnerkapcsolatok létesítése: a FUB stratégiája, hogy inkább csökkenti, mint növeli a partnerkapcsolatok számát, csak a hosszabb távon is aktív, fenntartható, kölcsönösen előnyös együttműködésekét kívánja megtartani, és kiemelt figyelmet fordít a hallgatói mobilitási lehetőségekre. A megállapodások megkötését előkészítő és kutatómunka előzi meg. [Érdekes volt hallani az Universitet i Bergen (Norvégia) képviselőjének későbbi hozzászólását, melyben kifejtette, hogy az ő intézménye épp az ellenkező gyakorlatot követi, vagyis minden együttműködési ajánlatot és lehetőséget figyelembe vesz annak érdekében, hogy az intézmény bővítse és gazdagítsa a nemzetközi kapcsolatokat.]

= a bevételi források növelése;

= a kiutazó hallgatók számának növelése a minőségi és tantárgy-beszámítási szempontok figyelembe vételével;

= a beérkező vendéghallgatók részére nyújtott adminisztratív támogatás fejlesztése: jelenleg a FUB – más felsőoktatási intézményekhez hasonlóan – küzd azzal a problémával, hogy nincs megfelelő létszámú személyzet a beérkező vendéghallgatók segítéséhez, így a jövőbeli vállalásokat a jelenleg rendelkezésre álló erőforrások tekintetében lehet csak meghatározni. Jó gyakorlat viszont, hogy bevezették, hogy azok a hazai hallgatók, akik ifjúságsegítő tevékenységük keretében meghatározott feladatkörben segítik a vendéghallgatókat, kreditet kapnak a tanácsadó/mentoráló munka végzéséért.

A külföldi tanulmányi kapcsolatokat érintően a FUB a világ sok országába küld ki hallgatókat különféle ösztöndíj-programokkal. A kiutazó hallgatók kiválasztását igen komolyan veszik, egy egyetemi bizottság minden pályázót meghallgat, a pályázatokat szakterületi illetékesek bírálják. Kizárólag a megfelelő tanulmányi programok és a fogadó intézmény képzését már jól ismerő, felkészült hallgatók kapnak támogatást, mely biztosítja a nemzetközi együttműködések megfelelő szakmai színvonalát és minőségét. A FUB nyelvi felkészítést nem biztosít a kiutazóknak, ezt – szükség esetén – a hallgatóknak kell finanszírozniuk. A FUB folyamatosan törekszik arra, hogy külföldi ösztöndíj-programokat találjon a hazai hallgatók számára, ebből a célból – és az Erasmus program keretében megvalósított mobilitásokon túl – a FUB folyamatosan egyeztet a nemzetközi partnereivel.

Az Erasmus mobilitásokra térve megtudtuk, hogy az EU ezen támogatási programja a FUB-on nagy sikert futott be az elmúlt évek során, bár a hallgatói mobilitásnál jelenleg magasabb a FUB-ra beérkező (kb. 1000 fő), mint az onnan kiutazó hallgatók (kb. 500 fő) száma. A külső – vagyis a küldő/fogadó partnerek közötti – adminisztráció megfelelő menetét az EU által e célra kifejlesztett MOVEONNET online rendszer használatával biztosítják. Kiemelt figyelmet fordítanak az Erasmus tanulmányútról hazaérkező hallgatók szakmai beszámolási kötelezettségére, ezt minden támogatott hallgatónak – mint szerződésben vállalt kötelezettség – teljesítenie kell. A beszámoló elkészítése és benyújtása on-line módon történik.

Ugyanakkor a hallgatói alprogram megvalósítása nehézségekkel is jár. Egyik alapvető probléma, hogy a kiutazó hallgatók szakmai koordinációjáért felelős oktatók nem kapnak külön juttatást a többletmunkáért, emiatt nagy az oktatói fluktuáció ezen a területen. Másik nehézség, hogy eddig nem lett központilag szabályozva a hallgatói pályáztatás menete, tehát a hallgatók folyamatosan jelentkezhettek az egyes intézetekben a kiutazásra, az intézetek pedig folyamatosan jelölik a hallgatókat az ösztöndíjakra. A hatékonyabb koordináció megvalósítása jövőbeni feladat. A FUB-nak a jövőben választ kell találnia arra a kérdésre is, hogy mi az Erasmus program szerepe a teljes egyetemi rendszerben és hogyan illeszkedik a nemzetközi stratégiába.

A hallgatók szakmai és adminisztratív kezelésének további nehézségei is vannak, például a hazai intézeti igazolások és a külföldi tanulmányi eredmények igazolásainak (Transcript of Records) beszerzése, valamint a beérkező hallgatókhoz kapcsolódó adminisztráció kezelése. Részletesen körüljártuk a külföldi tanulmányok és kreditek hazai beszámításának problémakörét is. Megállapítottuk, hogy az európai felsőoktatási intézmények az Erasmus programon belüli hallgatói cserék megvalósítása során gyakorlatilag ugyanazokkal az anyagi és szervezési nehézségekkel és problémákkal küzdenek.

A FUB ugyanakkor jó gyakorlatként tudja felmutatni, hogy a FUB és más berlini egyetemek között megállapodások jöttek létre arról, hogy a beérkező vendéghallgatók járhatnak a partneregyetemek kurzusaira is. Ez kivételes képzési kínálatot biztosít a vendéghallgatóknak a megfelelő tanulmányi program kialakításához és a szükséges kreditszám megszerzéséhez. A berlini partneregyetemek közül a Hochschule für Wirtschaft und Recht (HWR) Berlin és a Technische Universität Berlin előadásait is meghallgathattuk. További jó gyakorlat, hogy az Erasmus Mundus programon belül a FUB az „Akcióprogram 2 – Mobilitás” keretében BA szinten is végzi a tevékenységeket, továbbá hogy a program az adminisztratív személyzetnek is elérhető, nem kötődik egy bizonyos, szűk projekttémához és egyéni mobilitások is megvalósíthatók.

A FUB képviselői a részképzéses cserén kívül kitértek más típusú hallgatói cserékre is: pl. a „Duble degree” (Kettős diploma), a „Joint Degree” (Közös diploma) és a rövid távú nemzetközi programok kérdésköreire. Kiemelt téma volt, hogy a diploma kiadásához vezető hosszú távú képzések esetében a fogadó intézménynek mennyiben kell másféle adminisztratív és egyéb hallgatói háttér szolgáltatásokat nyújtania, mint a részképzéses cserék esetében. A diplomához vezető nemzetközi képzések közül három részletes bemutatására is sor került, ezek a következő szakterületekhez kapcsolódnak: „Gyermekkor-tudomány, gyermekjogok” (Noemi Fivat), „Politikatudomány/Nemzetközi kapcsolatok/Európai Tanulmányok” (Judith Winkler), „Állat-közegészségügy” (Maximillian Baumann).

A rövid távú nemzetközi programok esetében a FUB részéről a „FUBiS” és a „FUBest” programok kerültek bemutatásra (Sophia Krause, Kristina Rödder). Felmerült, hogy a felsőoktatási intézmények sokszor egymástól eltérően definiálják ezt a mobilitási formát, ennek következtében problémák merülhetnek fel a kreditbeszámítást érintően, továbbá eltérő lehet a megítélése annak is, hogy ezen mobilitási forma kínál-e hozzáadott interkulturális értéket avagy sem.

Általában a diplomaszerzéshez kapcsolódóan részletes információkat hallhattunk a FUB Karrierirodájának képviselőjétől (Andrea von Knopp) is. Az előadó a FUB jó gyakorlatoként mutatta be, hogy minden BA szinten tanuló hallgatónak – bizonyos kreditértékben a képzése részeként – részt kell vennie olyan kurzusokon, amelyek a munkakeresést és a munkavállalást segítik (pl. állásinterjúra való felkészülés, próbainterjúk, személyes portfólió készítése, munkaszervezési ismeretek, prezentáció-készítés, stb.). A Karrieriroda a hallgatók külföldi és hazai gyakorlati képzéseit is segíti, és – értelemszerűen – kiemelten fontosnak tartja a külföldi ösztöndíj-programokban való hallgatói részvételt, hiszen ez a későbbi sikeres szakmai életút egyik feltétele lehet.

Az egyik munkanapon a hallgatókhoz kapcsolódó „online” (elektronikus) és „offline” (az elektronikust kiegészítő) szolgáltatások problémakörét vitattuk meg. Az „online” szolgáltatásokat érintően – ahogy az korábban már említésre került – a FUB és partnerintézményei az Erasmus hallgatók jelöléséhez és a fogadásuk visszaigazolásához a MOVEONNET rendszert használják. A FUB-előadótól (Karoline von Köckritz) ugyanakkor megtudtuk, hogy egy saját fejlesztésű szoftvert is használnak az összes cserekapcsolat keretében ki- és beutazó hallgatók adminisztrációjához, és általában a kapcsolódó információk hatékony áramoltatásához. A szoftver igen sikeresnek bizonyult, ugyanis más német egyetemek is megvették azt saját használatukra.

A FUB-szoftver egyik jellegzetessége, hogy az „online tanácsadás” rovatot a FUB személyzetére is kiterjesztették. Az egyéni kóddal használható felületen a hallgatók és a személyzet megoszthatja egymással nemzetközi tapasztalatait, továbbá a rendszer az egyéb belső egyetemi információáramlást is hatékonyan biztosítja (már nincs papír alapú tájékoztatás). A fejlesztők célja az volt, hogy technikailag egy igen egyszerűen, de célszerű és hatékony használatot tegyenek lehetővé annak érdekében, hogy az eltérő „online” felkészültségű egyetemi polgárok közül senkinek se legyen gondja a rendszer használatával. A nemzetközi hét érdeklődő vendégeinek lehetőségük volt betekintést nyerni a rendszer működésébe. A téma kapcsán megvitatásra tették fel a kérdéseket, hogy intézményi szinten vajon szükséges-e további infokommunikációs eszközök (pl. facebook, skype) bevonása a mentorálásba, illetve hogy milyen online platformok alkalmazhatók a beérkező és kiutazó hallgatók összekapcsolásához.

Az „offline” szolgáltatásokat érintően egy másik FUB-előadó (Kathrin Niemann) a beérkező vendéghallgatók mentorálását végző Diáktanácsadó Iroda működését mutatta be. Az irodába a vendéghallgatók bármikor bemehetnek és tanácsot kérhetnek. Az irodát diákok működtetik, akik 1-2 hónapos előzetes felkészítést kapnak ahhoz, hogy megfelelően foglalkozni tudjanak a vendéghallgatókkal. A mentorok képzését a FUB kiemelten fontosnak tartja, mert pl. az európai kultúrkörön kívülről érkező vendéghallgatók sokszor speciális (vallási, beilleszkedési, nyelvi) problémákkal fordulnak hozzájuk. Szükség esetén pszichológus tanácsadó bevonását is biztosítják. A mentorok beosztott ügyeleti rend szerint ingyen dolgoznak. Feladatuk, hogy a vendéghallgatókat az aktuális ügyeik elintézése vagy problémáik megoldása érdekében a megfelelő szervezeti egységekhez és a megfelelő szakemberekhez irányítsák.

A vendéghallgatók kezelését érintően a következő témák is megvitatásra kerültek: a szálláskeresés problémái; a vendéghallgatók fogadása, orientációs hét szervezése; a tanulmányok megkezdése, a vendéghallgatók tanulmányi integrálása, a fogadó oktatók és szervezeti egységeik szerepe (intézményi és intézeti feladatmegosztás); Buddy-program; monitoring megszervezése: a vendéghallgatóktól kért írásos visszajelzések feldolgozása, kiértékelése, a még hiányzó szolgáltatások biztosításának lehetőségei.

A FUB által szervezett nemzetközi hét egyik kivételes eseménye volt, hogy a DAAD (a németországi csereprogramok nemzeti ügynöksége) vezetője, dr. Siegbert Wuttig is tartott egy rövid tájékoztatót a rendezvényen. Dr. Siegbert Wuttig az egyik vezető tagja annak a testületnek is, amely európai uniós szinten döntést hoz az „Élethosszig tartó tanulás program”, ezen belül pedig az Erasmus alprogram jövőjéről. Dr. Siegbert tájékoztatót minket arról, hogy az előző napon Bonnban tartották az Erasmus programot is érintő konferenciát, amelyen a vezető döntéshozók tanácskoztak. Az általuk kidolgozott tervezet csak a későbbiekben válik publikussá, de annyi már szélesebb körben is ismerhető, hogy az elkövetkező hét évben a program eddig ismert alprogramjait (Erasmus, Comenius, Gruntvig, Szakértői tanulmányutak, stb.) összeolvasztják az „Erasmus mindenkinek” új program alatt.

A fenti döntés a felsőoktatási intézmények számára jelentős változást hoz abban, hogy a korábbi gyakorlathoz képest kétoldalú Erasmus megállapodásaikat (bilateral agreement) már nem csak külföldi felsőoktatási intézményekkel, hanem szélesebb együttműködési körből választott partnerekkel is megkötethetik. Így közvetlenül lehet majd megállapodásokat kötni pl. vállalkozásokkal, szakmai gyakorlőhelyekkel és/vagy közoktatási intézményekkel is. A 2014/15-ös tanévet érintően már 2013 nyarán érdemes áttekinteni az intézményi/intézeti stratégiákat a következő támogatási szakasz pályázatainak a benyújtásához.

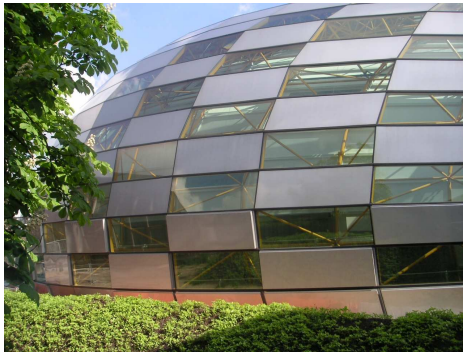
A korábbi Erasmus program jellegzetességeihez képest többek közt a következő változások is várhatóak: nem válik majd külön a hallgatói tanulmányi és szakmai gyakorlati mobilitás; nem válik külön az oktatói és adminisztratív személyzeti mobilitás; nem lesz elkülönítve tervezendő költségvetési rovat a vállalati szakértő fogadásához. A korábbi megkötések elhagyása nagyobb szabadságot biztosít az intézményeknek arra, hogy az elnyert támogatásokat a saját stratégiai döntéseik és szakmai preferenciáik szerint használják fel. Megszűnik önálló alprogramként az „Előkészítő Erasmus látogatás” is, továbbá várható a kapcsolódó EU-adminisztráció egyszerűsödése, mivel a centralizált (brüsszeli ügynökség által kezelt) programokat a nemzeti ügynökségek veszik át.

Végül fontos kiemelni, hogy a nemzetközi hét szakmai tevékenységei során a nemzetközi vendégeknek folyamatosan volt lehetőségük arra, hogy a FUB-képviselők előadásihoz hozzászóljanak, az általuk felvetett témakörökhöz kapcsolódóan a saját tapasztalataikat, gyakorlataikat is elmondják, így a résztvevők napról-napra egy-egy témát, problémakört részletesen is megvitatottak. Minden, a vendégek által képviselt felsőoktatási intézmény prezentáció formájában részletesen is bemutatta saját gyakorlatát egy-egy témakörben, ez újabb megbeszélésekre adott alkalmat.

A FUB-képviselők néhány, a szakmai előadásokon és megbeszéléseken kívüli közös programot is szerveztek a vendégeknek, így az első estén részt vehettünk egy köszöntő díszvacsorán, majd egy másik napon egy közös munkaebéden. Alkalmom nyílt arra is, hogy sorra látogassuk az egyetemi kampusz – építészetiileg is igen érdekes – főbb épületeit.

Az egyetem egyik nagy büszkesége a brit építész, Norman Robert Foster kiemelkedő alkotása, az egyetem filozófiai részlegének a könyvtára.

Az egyik délutánra a vendéglátók egy kirándulást is szerveztek Potsdamba, ahol – több nevezetesség közt – megtekintettük a potsdami Cecilienhof-palotát, amely a II. világháború lezárásához kapcsolódóan az 1945. július 17. és augusztus 2. között tartott potsdami konferencia ülés helyeként vált híressé. Ezután kellemes sétát tehattünk a Sancussi kastély kertjében is.

